

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет	Аудіовізуального мистецтва та заочного навчання	Рівень вищої освіти	перший (освітньо-професійний)
Кафедра	МККП	Рік навчання	2
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	Вид дисципліни	Вибіркова (між - факультетська)
Спеціальність	022 Дизайн, 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація	Семестр	3

ТІЛЕСНІСТЬ ЯК СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ КОНЦЕПТ: РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ В МИСТЕЦТВІ ТА ДИЗАЙНІ

Семестр 3 (осінь 2023-2024 н.р.)

Викладач	Алфьорова Зоя Іванівна, доктор мистецтвознавства, професор
E-mail	al055@ukr.net (після букв- нуль)
Заняття	30 лекцій.+ 4 год м к,р + 3 м.к.р.+ 2 конс.+ 2 залік. Всього 41 година
Адреса	Дистанційно

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

Поза заняттями офіційним каналом комунікації з викладачем є офф-лайн та он-лайн комунікація через електронні листи і тільки у робочі дні. Умови листування: 1) в темі листа обов'язково має бути зазначена назва дисципліни (скорочено — Тілесність.); 2) в полі тексту листа позначити, хто звертається — анонімні листи розглядатися не будуть; 3) файли підписувати таким чином: *прізвище_ завдання*. Розширення: *текст — doc, docx, ілюстрації*

— *PowerPoint*. Окрім виконаних завдань самостійної роботи, роботи для рубіжного контролю мають бути надіслані на пошту викладача.

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна не має обов'язкових передумов для вивчення.

НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

- Алфьорова З.І. Програма дисципліни «Тілесність як соціокультурний концепт: репрезентації в мистецтві та дизайні» для здобувачів вищої освіти першого рівня. ХДАДМ, каф. МККП ; [розробник Алфьорова З. І.]. Х. : ХДАДМ, 2023, 14 с.
- Алфьорова З.І. Візуальне мистецтво кінця ХХ - початку ХХІ століття : автореф. дис. .д-ра мистецтвознав. : спец. 26.00.01 «Теорія та історія культури» / Алфьорова З. І. ; Харк. держ. акад. культури, 2008. 40 с.

ПОСИЛАННЯ НА МАТЕРІАЛИ

Додаткові навчальні матеріали, слайди, ілюстрації тощо можна запропонувати переглянути за посиланням (спеціальні навчальні сервіси у мережі Інтернет та групах у ФБ «Про АРТ: дизайн, архітектура, театр, кино», «Новини ХДАДМ»).

НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ

Блокнот для конспекту, ручка. Комп'ютерна техніка (ноутбук, планшет тощо) з можливістю виходу до мережі Інтернет. Програми, необхідні для виконання завдань: Microsoft Word.

МЕТА Й ЗАВДАННЯ КУРСУ

Метою вибіркової дисципліни «Тілесність як соціокультурний концепт: репрезентації в мистецтві та дизайні» є формування у здобувачів вищої мистецької освіти уявлення про методологічні засади розуміння тілесності як соціокультурного концепту та осмислення візуальних репрезентацій цього концепту у різні історичні етапи в мистецтві та дизайні. Основна спрямованість дисципліни визначається необхідністю теоретичного осмислення ролі і місця цього концепту в організації тих соціальних просторів та візуальних практик, у яких здійснюється подолання порогів людського тіла.

Завдання дисципліни полягають в ознайомленні здобувачів першого рівня вищої мистецької освіти з основними ідеями розуміння тілесності як соціокультурного концепту та засадами формування певних візуальних образів тіла. У просторі тілесності створюється ставлення людини до свого тіла як до проекту, реалізуючи який людина може досягти деяких форм гармонії зі світом і із собою

На лекційних заняттях та під час модульного контролю здобувачі вищої мистецької освіти формують уявлення про основні засади репрезентації тілесності в мистецтві та дизайні та вчаться втілювати ці засади у своїй мистецькій практиці.. *Дисципліна забезпечує наступні загальні компетентності:* Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Цінування та повага різноманітності та мультикультурності; здатність вчитися та оволодіти сучасними знаннями; здатність приймати обґрунтовані рішення; здатність генерувати нові ідеї (креативність); здатність спілкуватися іноземною мовою; здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; здатність мотивувати людей та рухатись до спільної мети.

Дисципліна забезпечує спеціалізовані (фахові) компетентності: здатність застосовувати знання історії українського і зарубіжного мистецтва та дизайну в художньо-проектній діяльності.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

- 01.** Застосовувати набуті знання і розуміння предметної області та сфери професійної діяльності у практичних ситуаціях.
- 02.** Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово з професійних питань, формувати різні типи документів професійного спрямування згідно з вимогами культури усного і писемного мовлення.
- 03.** Збирати та аналізувати інформацію для обґрунтування дизайнерського проекту, застосовувати теорію і методику дизайну, фахову термінологію (за професійним спрямуванням), основи наукових досліджень.
- 13.** Знати надбання національної та всесвітньої культурно-мистецької спадщини, розвивати екокультуру засобами дизайну.

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Основна спрямованість вибіркової дисципліни визначається необхідністю

теоретичного осмислення ролі і місця соціокультурного концепту «тілесність» в організації тих соціальних просторів та візуальних практик, у яких здійснюється подолання порогів людського тіла.

Всього курс має 2 модулі та 15 тем (аудиторних – 41, з них лекційних — 30 годин)
+ 4 год. м.к.р + 3 год. м.к.р.+ 2 конс. + 2 залік.

Осінній семестр:

Модуль 1. Від природного тіла до тіла як лабораторії

Тема 1. Вступ

Тема 2. Філософія тілесності

Тема 3. Антропологія тілесності

Тема 4. Природня людина та її тіло, репрезентації в мистецтві та дизайні

Тема 5. Міфологічна людина: ідеальне тіло

Тема 6. Релігійна людина: тіло, що страждає (пригнічене тіло)

Тема 7. Людина Відродження: тіло як лабораторія

Модуль 2. Моделювання тілесності в Новий та Новітній час

Тема 8. Людина Просвітництва: тіло як текст

Тема 9. Модерна людина: тіло як машина

Тема 10. Тоталітарна людина: тіло як тюрма, тіло як лозунг

Тема 11. Постмодерна людина: тіло як рана

Тема 12. «Тіло-без-органів»: репрезентації в дизайні та мистецтві

Тема 13. Метамодерна людина: тіло як цифровий відбиток

Тема 14. Консумеристська модель тілесності

Тема 15. Мілітаристська модель тілесності

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Теми розкриваються шляхом лекційних занять. На під час самостійної роботи здобувач закріплює лекційний матеріал. Самостійна робота здобувача спрямована на закріплення знань та набутих вмінь. Зміст самостійної роботи складає пошук додаткової інформації та її аналіз. Навчально-методичне забезпечення і консультування самостійної роботи здійснюється на основі нормативних документів ХДАДМ.

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Формою контролю є залік. Для отримання оцінки з заліку достатньо пройти рубіжний етап контролю та поточні перевірки процесу самостійної роботи.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Національна	Бали	ECTS	Диференціація А (внутрішня)		Національна	Бали	ECTS
відмінно	90–100	A	A+	98–100	Задовільно	64–74	D
Добре	82–89	B			Незадовільно (повторне проходження)	0–34	F

ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА

Під час занять необхідно вимкнути звук мобільних телефонів як магістрантам, так і викладачу.

Вітається власна думка з теми заняття, аргументоване відстоювання позиції.

У разі відрадження, хвороби тощо викладач має перенести заняття на вільний день за попередньою узгодженістю з магістрантами.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНOSTI

Пропускати заняття без поважних причин недопустимо (причини пропуску мають бути підтверджені). Запізнення на заняття не вітаються. Якщо здобувач пропустив певну тему, він повинен самостійно відпрацювати її та на наступному занятті відповісти на ключові питання.

ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Можливість зарахування підчас накопичення балів результатів неформальної освіти (курси, тренінги, сертифікати) з обов'язковим документальним підтвердженням.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності (у своїх доповідях, статтях, при складанні заліку тощо). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Якщо під час рубіжного контролю помічено списування, здобувач втрачає право отримати бали за тему. Якщо це відбулось в процесі заліку — здобувач вищої освіти отримує тільки ті бали, що були зараховані за попередні етапи контролю.

Корисні посилання: <https://законодавство.com/zakon-ukrajiny/stattya-akademichna-dobrochesnist-325783.html>

<https://saiup.org.ua/novyny/akademichna-dobrochesnist-shho-v-uchniv-ta-studentiv-na-dumtsi/>

РОЗКЛАД КУРСУ

Осіній семестр

Дата	Тема	Вид заняття	Зміст	Годин	Рубіжний контроль	Деталі
Згідно розкладу	1	Лекція	Тема 1. Вступ до курсу.	2	Перевірка завдання	
Згідно Розкладу	2	Лекція	Тема 2. Філософія тілесності	2	Перевірка завдання самостійної роботи	
Згідно Розкладу	3	Лекція	Тема 3. Антропологія тілесності	2	Перевірка завдання самостійної роботи	
Згідно розкладу	4	Лекція	Тема 4. Природня людина та її тіло, репрезентації в мистецтві та дизайні	2	Перевірка завдання самостійної роботи	
Згідно Розкладу	5	Лекція	Тема 5. Міфологічна людина: ідеальне тіло	2	Перевірка завдання самостійної роботи	
Згідно Розкладу	6	Лекція	Тема 6. Релігійна людина: тіло, що страждає (пригнічене тіло)	2	Перевірка завдання самостійної роботи	
Згідно розкладу	7	Лекція	Тема 7. Людина Відродження: тіло як	2	Перевірка завдання самостійної роботи	

			лабораторія			
--	--	--	-------------	--	--	--

Модульна контрольна робота № 1.						
Згідно розкладу	8	Лекція	Тема 8. Людина Просвітництва: тіло як текст	2	Перевірка завдання самостійної роботи	
Згідно розкладу	9	Лекція	Тема 9. Модерна людина: тіло як машина	2	Перевірка завдання самостійної роботи	
Згідно розкладу	10	Лекція	Тема 10. Тоталітарна людина: тіло як тюрма, тіло як лозунг	2	Перевірка завдання самостійної роботи	
Згідно розкладу	11	Лекція	Тема 11. Постмодерна людина: тіло як рана	2	Перевірка завдання самостійної роботи	
Згідно розкладу	12	Лекція	Тема 12. «Тіло-без-органів»: репрезентації в дизайні та мистецтві	2	Перевірка завдання самостійної роботи	
Згідно Розкладу	13	Лекція	Тема 13. Метамодерна людина: тіло як цифровий відбиток	2	Перевірка завдання самостійної роботи	
Згідно розкладу	14	Лекція	Тема 14. Конsumerистська модель тілесності	2	Перевірка завдання самостійної роботи	
Згідно розкладу	15	Лекція	Тема 15. Мілітаристська модель тілесності	2	Перевірка завдання самостійної роботи	
Модульна контрольна робота № 2						
		Усього:		30 год. лекцій		

РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Тема	Форма звітності	Бали
1	Поточний контроль	0– 4,6
2	Поточний контроль	0– 4,6
3	Поточний контроль	0– 4,6
4	Поточний контроль	0– 4,6
5	Поточний контроль	0– 4,6
6	Поточний контроль	0– 4,6
7	Поточний контроль	0– 4,6
	Модульний контроль	0-10
8	Поточний контроль	0– 4,6
9	Поточний контроль	0– 4,6
10	Поточний контроль	0– 4,6
11	Поточний контроль	0– 4,6
12	Поточний контроль	0– 4,6
13	Поточний контроль	0– 4,6
14	Поточний контроль	0– 4,6
15	Поточний контроль	0– 4,6
	Модульний контроль	0-10
	Залік	0–20
	Всього балів	100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

	Бали		Критерії оцінювання
	0–17	0–20	
A+	10-17	20	Здобувач вищої мистецької освіти в повному обсязі опанував матеріал теми, надав додаткові матеріали та приклади за темою. Відповів на додаткові питання. Розширив роботу до рівня тез до конференції. Подача акуратна, без помилок
A	15-17	20	Здобувач вищої мистецької освіти в повному обсязі опанував матеріал теми, надав додаткові матеріали за темою. Подача акуратна, без помилок
A-	11-17	20	Здобувач вищої мистецької освіти в повному обсязі опанував матеріал теми, подача акуратна, без помилок
B	12–17	20	Здобувач вищої мистецької освіти в повному обсязі опанував матеріал теми, але зробив декілька незначних помилок
C	8–11	11-17	Здобувач вищої мистецької освіти в повному обсязі опанував матеріал теми, але зробив значні помилки, є невеликі проблеми з форматуванням
D	4–7	7-17	Здобувач вищої мистецької освіти не в повному обсязі опанував матеріал теми, робота виконана на недостатньому рівні із значними недоліками (недостатньо розкрита тема, малий обсяг, відсутність творчого підходу тощо), наявні проблеми з форматуванням
E	1–3	1–9	Здобувач вищої мистецької освіти в недостатньому обсязі опанував матеріал теми, виконана робота має багато значних недоліків (недостатньо розкрита тема, малий обсяг, невідповідність завданню, невчасна подача виконаної роботи, неохайність подання тощо).
	0	0	Пропуск рубіжного контролю

СИСТЕМА БОНУСІВ

Передбачено додаткові бали за активність здобувача вищої мистецької освіти та власні досягнення у підготовці завдань самостійної роботи.. Максимальна кількість балів: 2.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Розширений список літератури наведено у методичних матеріалах. Також на заняттях викладач може порекомендувати додаткові джерела інформації.

Основна:

1. Алфьорова З. І., Алфьоров А. М. Візуальний образ України: сучасні репрезентації. URL: <https://eu-conf.com/wp-content/uploads/2021/04/IX-Conference-Integration-of-scientific-bases-into-practice.pdf#page=8>
2. Герц І. І., Нечаєнко Т. В. Тілесність як компонент танцювальної виразності . Культура України. Серія: Мистецтвознавство: зб. наук. пр. / Харків. держ. акад. культури ; за заг. ред. В.М.Шейка. Харків: ХДАК, 2017. Вип. 56. 340 с. (с. 77-88).
3. Леонова С. Є. Символіка тілесності у сучасній театральній хореографії (на прикладі М. Ека). URL: file:///C:/Users/Admin/Downloads/VKhITK_2011_958(1)_44_6. pdf.
4. Матвейчук М. До проблеми тілесності в сучасному танці. URL: <http://sm.etnolog.org.ua/zmist/2015/1/64.pdf>.

5. Чілікіна Н. Сучасні аспекти філософії тілесності як ключ до мови тіла URL: <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/artstudies/article/viewFile/3066/3129>.

Додаткова:

1. Foucault, M. The history of sexuality. N.-Y. Vol. 1.
URL: <https://suplaney.files.wordpress.com/2010/09/foucault-the-history-of-sexuality-volume-1.pdf>.
2. Halberstam, J.M. Posthuman Bodies. Unnatural Acts: Theorizing the Performative. - Indianapolis: Indiana University Press, 276 p. URL:
3. https://books.google.com.ua/books/about/Posthuman_Bodies.html?id=MkQPztA7TTIC&redir_esc=y
4. Marks L. Touch. Sensuous Theory and Multisensory Media. Minneapolis, London: University of Minnesota Press. URL: https://books.google.com.ua/books/about/Touch.html?id=7Qoc9bAtKgcC&redir_esc=y
5. Pugh J. Moral Bio-enhancement, Freedom, Value and the Parity Principle. Springer Link. URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/s11245-017-9482-8>
6. Rice, D. L.. Toward a body-mind synthesis [*Review of the book* The body: Toward an eastern mind-Body theory (n. Shigenori & t. P. Kasulis, trans), by Y. Yuasa]. The Humanistic Psychologist, 21(1), 113-117. URL: <https://doi.org/10.1080/08873267.1993.9976910>
7. Sobchack V. Carnal Thoughts: Embodiment and Moving Image Culture. Berkeley, L.A.: University of California Press. URL: https://monoskop.org/images/5/58/Sobchack_Vivian_Carol_Carnal_Thoughts_Embodiment_and_Moving_Image_Culture.pdf URL: https://www.researchgate.net/publication/227023457_The_Institutional_Theory_of_Art_A_Survey
8. Ward P.M. Sport and the Institutional Theory of Art // Jörn, of Human Studies, N3, pp. 73-81. URL: https://www.researchgate.net/publication/227023457_The_Institutional_Theory_of_Art_A_Surve